

Rustig kwamen ze binnen op zaterdagochtend, met het onwankelbare voornemen om er een historische dag van te maken, maar daar was toen nog niets van te zien. Behalve dat de gebeurtenis in gebouw Marcanti plaatsgreep — Amsterdam West bij de Markthallen is geen goede omgeving voor deze partij — leek alles net als vroeger.

De congressen van D'66 hebben altijd iets ongrijpbaars gehad. Aan de ene kant moest je vaak denken aan een academische reünistenvereniging, waar pijprokers in tweedjasjes elkaar nadenkend de hand schudden, anderzijds is er voortdurend ook iets aanwezig geweest van Magisch Amsterdam, waar de partij ontstaan is.

Zo wekte het geen verbazing dat Robert Jasper Grootveld in de wandelingen was gezien. Ook waren er wat kleuters, in de loop van het partijleven geboren en reeds artistiek be-

gaafd op de grond met kleurkrijt bezig, en één op een stepje. Verder bekende oudere waarnemers als Herman Wigbold en Frits van der Poel. Een aantal partijleden, juist terug uit de Dordogne. Het panorama van de jaren Zestig, een beetje Montessori en nog altijd vervuld van een blijde geest. Dat laatste leek maar zo.

De moties die dit congres moest behandelen waren stuk voor stuk ondergangsmoties, echter van zeer uiteenlopende aard waar het de techniek van het begraven betrof. Op dat terrein kwam in de loop van de discussies een onverzoenlijkheid aan het licht die voorkwam dat het congres een scherpe beslissing nam. Door die onenigheid over de techniek komt het dat de partij nog boven aarde staat.

Er lag een zeer redelijk voorstel, waarin herinnerd werd aan de verkiezingsresultaten van 1972. Daardoor zijn er nu nog Kamerleden, staatssecretarissen en een minister. Opheffing van

Doodsdriften

op een

„historisch”

D'66-congres

door

onze redacteur

H. J. A. HOFLAND

de partij op dit ogenblik zou betekenen dat zij zich als een van de partners uit 1972 aan haar verantwoordelijkheid onttrekt.

In het vervolg van deze motie wordt in feite het voortbestaan van de partij verbonden aan deelneming aan de volgende Kamerverkiezingen. Een beslissing daarover zou nu niet genomen mogen worden. Intussen zou de partij-organisatie moeten werken op het niveau van een „functioneel minimum”.

Deze motie zonder illusies had de verdienste dat ze het kabinet met zijn D'66-leden met rust liet, tevens de betekenis van de partij in haar tegenwoordige staat juist schatte, en bovendien geen straaltje hoop op wedergeboorte gaf. Het nadeel van het voorstel was dat het in zijn tactische nuchterheid niet meer tegemoet kwam aan de tomeloze doodsdrijf die zich van een meerderheid bleek te hebben meester gemaakt. De ene spreker na de andere greep

de microfoon om uit te roepen dat de eerlijkheid en de partijbeginselen geboden, de begrafenis nu te ondernemen. Alsof dat het bedrijven van politiek was, maar daarin zijn de congressen van de Democraten nooit sterk geweest.

Niet de dagelijkse politieke praktijk van raadsleden, kamerleden en bestuurders, maar de wijze van congresseren heeft D'66 getoond als een luxe-partij, waar tussen idealistisch radicalisme en formalistische ruzies te weinig ruimte bleef voor het gewone politieke bedrijf. Daarvoor zijn de bekende sociologische verklaringen.

Misschien is het de schuld geweest van de min of meer intellectuele bestanddelen uit de middenklasse die het kader hebben gevormd, en die snel moe werden van deze vrijetijdsbesteding toen de vrolijkheid van de eerste successen voorbij was.

Misschien heeft D'66 bewezen dat het voor deze groep onmo-

gelijk is, een zelfstandig politiek bestaan te leiden, en is zij aangewezen op andere partijen die wel hun oude en diepe wortels hebben. Het kenmerkend gezeur over de eigen zuiverheid en de daaruit voortvloeiende afstand tot het socialisme, een hoofdstuk waar niet uit te komen viel, heeft er het zijne toe bijgedragen.

Op dit congres ontpopten de snel ontmoedigen zich als de snelle begravers, maar de meerderheid van twee derden die voor de haastige oplossing nodig was, werd niet gevonden. Daarop raakte de vergadering in verval. Vroeger kon zo'n congres zich nog wel eens ontwikkelen tot een min of meer charmante bende. Nu kwam er een sombere slonzigheid over de menigte. Vergadergekken beklommen het podium en kregen de lachers op hun hand, moties van orde bleven het moedeloze samenzijn rekken, de temperatuur steeg.

Tegen een uur of zes verloren

de meeste deodoranten hun kracht, de kleuter viel van zijn stepje en in de foyer zong het koor der prettig gestoorde vrouwen onder leiding van Joost Matthijssen luidruchtig een paar korallen. Baldadigheid stak de kop op, zelfvernietiging in rein-cultuur.

Terwijl deze toestand zich verder ontwikkelde nam de congresleiding het besluit om door middel van de *votometer* het stemmen te vergemakkelijken. Met dit instrument moet het congreslid op commando een eenvoudige handeling verrichten, namelijk het drukken op een knopje.

Daardoor werkt de votometer regressief, brengt belangrijke beslissingen terug tot een kinderlijk gebaartje wat om een of andere reden door veel mensen zeer leuk gevonden wordt. Vooral wanneer de votometer faalt, wat meestal het geval is, kan dat een bron van hilariteit wezen. In dit geval dus olie op het vuur. „Ik wist niet dat het

zo lullig zou gaan”, mompelde zachtjes Hans van Mierlo die op een van de achterste rijen zat.

Bijna was de partij nog in een soort Hadjememaar-chaos ondergegaan, en het is vooral aan Hans Gruyters te danken dat dit niet gebeurde. Opeens bleek zijn simpele, analytische toespraakje voldoende om de in necrofiele razernij gedompelde ondergangsfactie te ontnuchteren. Iedereen hield zijn mond en tenslotte kwam fractievoorzitter Terlouw met een echt ouderwets D'66 verhaal, dat alleen door geoefende partijleden, tevens bekend met de toestand in weinig volkse organisaties als de VPRO en sommige subfaculteiten volledig kon worden gewaardeerd.

Zo werd op het nippertje de beschaving, hoewel niet de partij gered. Het staand applaus dat Van Mierlo kreeg, moet misschien ook wel uit enig schuldgevoel worden verklaard, en als dat zo is, kun je het niet misplaatst noemen.

N.R.C.
23-9 '74